

Juryrapport Roy Edwards en Adriaan Morriën

Alvorens over te gaan tot het bekendmaken van het eigenlijke rapport, wenst ook de jury van de M. Nijhoff-prijs harerzijds nogmaals te herinneren aan haar vroegere voorzitter Antoon Coolen. Het verlies dat zij geleden heeft is door de voorzitter van het Prins Bernhard Fonds zojuist beschreven en bij zijn woorden sluit de jury zich ten volle aan. In haar vergaderingen is de jury zich volledig bewust geworden van de lege plaats die ontstaan is en slechts met grote moeite bezet kan worden.

Wellicht heeft dit jaar de goede gang van zaken, waarvoor de jury zich uiteraard verantwoordelijk acht, dan ook grotere moeilijkheden gebaard dan vroeger het geval is geweest. Te meer zou dit zich kunnen voordoen omdat ook het jurylid Dolf Verspoor door ziekte verhinderd was aan de beraadslagingen deel te nemen. De jury hoopt dat de heer Verspoor zijn waardevolle adviezen weer spoedig zal kunnen geven. Intussen stonden de andere leden der jury, zoals te begrijpen is, voor een niet gemakkelijk probleem: zij dienden zo snel als maar mogelijk was voorstellen in te dienen bij het bestuur van het Fonds ter aanvulling van de jury. In deze omstandigheden meenden zij niet beter te kunnen doen dan de heer Straat te vragen zich wederom tot lid der jury te laten benoemen. De jury weet, dat dit op de buitenwereld een vreemde indruk zou kunnen maken, en ik stel er dan ook prijs op haar overwegingen hier wereldkundig te maken.

Mr. Straat heeft twee jaar geleden, na een lidmaatschap van vele jaren, volkomen terecht, gemeend, dat de tijd om zich terug te trekken voor hem en enkele anderen gekomen was.

Even terecht heeft de jury van 1961 hiervan geprofiteerd om de Nijhoff-prijs toe te kennen aan de voortreffelijke vertaler die de heer Straat is. En, gezien de grote moeilijkheden waarvoor de jury zich enkele maanden geleden geplaatst zag, is het zeker niet ten onrechte geweest dat zij toch weer een beroep deed op de grote talenkenner die Mr. Straat nu eenmaal ook is. Ik wil u wel verraden, dat de jury om hem daartoe te bewegen, van alle mogelijke middelen gebruik moest maken en, zoals u bemerkt, gelukkig niet zonder succes. Alleen hierdoor meent de jury, dat zij ook dit jaar met een gerust hart de bekroonden bekend kan maken.

Reeds enkele malen is er in het verleden op geweest, dat Nederlandse poëzie en Nederlands proza ook in het buitenland gewaardeerd worden, als er maar vertalingen van te vinden zijn.

Het stemt de jury dan ook gelukkig, dat het bestuur van het Fonds ook dit jaar bereid was zo nodig twee prijzen beschikbaar te stellen: één voor vertalingen uit het Nederlands, en een tweede voor het bekendmaken van buitenlandse literatuur in het Nederlands. Bovendien prijst de jury zich gelukkig twee literatoren te kunnen noemen, die, naar haar eenstemmig oordeel, ten volle voor deze prijzen in aanmerking komen. Nu het bestuur van het Prins Bernhard Fonds zich bij deze keuze heeft aangesloten, kan het oordeel der jury bekend worden gemaakt.

Voor de vertalingen uit het Nederlands is dan een prijs toegekend aan de heer Ernest

Roy Edwards. Edwards is op 5 december 1918 in Londen geboren, en het is, gezien zijn latere werkzaamheden in Nederland, een aangename surprise dat hij juist deze datum gekozen heeft om ter wereld te komen.

Maar er is méér dan dit toeval alleen. Door uiterlijke omstandigheden en eerder nog door persoonlijke voorkeur en door huwelijk heeft de heer Edward zich een grondige kennis van de Nederlandse gebruiken en gewoonten en ten slotte – maar vanavond is dat juist het gewichtigste – van de Nederlandse letteren eigen kunnen maken. Wat daarbij het eerst treft, is (zoals trouwens dikwijls het geval blijkt te zijn) zeker níét het belangrijkste, namelijk de omvang van zijn oeuvre en de spreiding van zijn belangstelling: van Fabricius, een romancier die Edwards in Nederland onderschat acht, tot Multatuli, Du Perron, Hermans, Mulisch, Vestdijk, Nescio en Marga Minco. Voor vele van deze vertalingen heeft de jury de grootste bewondering; bij alle heeft zij bemerkt, dat Edwards altijd voldoet aan één der stelregels die Alexander Fraser Tytler in zijn *Essay on the Principles of Translation* heeft geformuleerd, te weten: ‘... that the translation should have all the ease of original composition’.

Dat de vertalingen van Edwards dan ook grote lof oogsten in de Engelse en Amerikaanse pers verbaast de jury niet in het minst. Zij is ervan overtuigd, dat hiermede recht wordt gedaan aan een vertaler die uiterst gewetensvol te werk gaat, die zich, ondanks drukke werkzaamheden elders, zeer consciëntieus en dus tot in details documenteert en die niet rust voordat ook de kleinste nuance gelijkwaardig in het Engels is overgebracht.

Des te aangenamer is het de jury dit alles op te merken, omdat de gaven van de heer Edwards zich in het bijzonder openbaren wanneer hij het zo uitzonderlijk moeilijke kritische proza van Nijhoff's *Pen op papier* in het Engels overbrengt. Welk een dienst Edwards hiermede aan de verbreiding van de Nederlandse literatuur in de Engels sprekende landen bewijst, hoeft de jury wel niet nader uiteen te zetten. En evenmin, dat zijn nauwgezetheid, zijn kundigheid, zijn smaak en talent hem de eer van de M. Nijhoff-prijs ten volle waardig doen zijn.

Hetzelfde geldt voor Adriaan Morriën, die deze prijs in ontvangst neemt voor zijn vertalingen in het Nederlands. Alvorens echter daaraan enkele woorden te wijden, acht de jury het gewent te wijzen op een ander aspect van Morriën's zo veelzijdige werkzaamheden. Zij heeft daarbij niet het oog op wat men dan zijn zuiver creatieve activiteit pleegt te noemen, maar denkt vooral aan de leiding die hij geeft bij het maandelijks verschijnende *Literair Paspoort*. Weliswaar valt dit werk niet direct onder de competentie der jury en heeft zij het dus ook niet te beoordelen, maar indirect geschiedt hier door literaire contacten met het buitenland zoveel en zoveel goeds, dat zij het toch niet geheel en al buiten beschouwing wenst te laten. Hoe immers zou vertalen mogelijk zijn en hoe zouden vertalers op gemakkelijke wijze hun stof kunnen vinden, als er niet een voortdurende en uitstekende voorlichting bestond? Hieraan voldoet het genoemde tijdschrift en het is een verdienste van de heer Morriën dat hij zo grote aandacht aan een dergelijke verbreiding wil geven. Deze verdienste hier te releveren is dan misschien niet geheel op zijn plaats, maar toch

zeker van voldoende belang om nadrukkelijk genoemd te worden.

Deed de heer Morriën evenwel niet anders dan dat, dan zou hij zeker niet in aanmerking gekomen zijn voor de prijs die hem vanavond wordt toegekend. De jury acht het echter nauwelijks nodig een opsomming te geven van het uitgebreide vertaalwerk, dat Morriën op zich heeft genomen. Wie denkt niet aan *Les liaisons dangereuses* van Choderlos de Laclos, aan Camus' *L'Étranger* of aan *Becket ou l'honneur de Dieu*? En dan blijven Léautaud, Larbaud, Montherlant, Aymé, Giono en Maupassant nog maar buiten beschouwing.

Het lijkt Morriën nauwelijks moeite te kosten van een specifiek XVIIIde-eeuwse roman naar modern toneel over te gaan.

Is hij in de vertaling van de eerste soms nog wat aarzelend en niet volkomen zeker van wat hij kan, in zijn later werk beheerst hij het métier tot in kleinigheden, zodat de lezer een volkomen geslaagde weergave van het origineel voor zich krijgt.

Niet alleen proza, maar ook poëzie is door Morriën vertaald. Daarbij wenst de jury de aandacht te vestigen op vertalingen van Baudelaire, Rimbaud, Valéry, Apollinaire, René Char en Michaux. Het verheugt de jury dat zij gelegenheid heeft gehad dit jaar vertalingen uit het Frans te bekronen. En dat niet alleen! Zij acht het hogelijk te waarderen, dat juist deze dichters door de vertaler gekozen zijn. Het is haar namelijk niet onbekend, dat met name René Char en Michaux ook in Frankrijk niet tot de allerbekendsten behoren. Door deze neosurrealisten, die een geheel eigen allure bezitten, te vertalen heeft Morriën ook, als men het zo mag zeggen, opvoedend werk verricht.

Behalve de verscheidenheid der keuze, die op zichzelf een verdienste inhoudt, treffen de vertalingen van Morriën door het handhaven van ritme en dikwijls, als daarvan tenminste gesproken kan worden, van metrum. Zij raken altijd de oorspronkelijke gevoels sfeer en weten Nederlandse verwoordingen te vinden, die niet anders dan zeer gelukkig te noemen zijn.

Welke moeilijkheden hierin steken zal de jury op dit ogenblik niet uitvoerig vermelden, ook al heeft zij hieraan natuurlijk aandacht besteed. Zij volstaat ermede – om slechts een algemeen voorbeeld te geven – aan te duiden welk een verschil in klank, toon, woordkeuze en 'klimaat' er moet liggen tussen enerzijds een brief uit de roman van Laclos, die op magistrale wijze erotisch raffinement verbindt met een klassieke en koele zegswijze, en anderzijds een dichtregel van Char waarin door enkele zeer geladen woorden een fulgurante werkelijkheid geschapen wordt.

Het zijn deze en soortgelijke verdiensten die de jury ertoe gebracht hebben gaarne de heer Morriën voor te dragen voor de Martinus Nijhoff-prijs van het jaar 1962.

De jury:

Prof. Dr. S. Dresden, voorzitter

Prof. Dr. P. Minderaa

Mr. E. Straat

D. Verspoor

Bert Voeten

H. Siedenburg, secretaris